

ЗРАЗКИ РОЗБОРУ СКЛАДНИХ БЕЗПОЛУЧНИКОВИХ РЕЧЕНЬ

У секунді **торкнув** смичком чутливе тіло скрипки чорновусий молодик¹, за ними **затінькотів** на цимбалах, **гейби** розсипав срібні горошинки, цимбаліст... (В. Качкан).

1. Непитальне (розповідне).
2. Неокличне.
3. Стверджувальне.
4. Складне безсполучникове речення неускладненої (мінімальної) структури.
5. Структурна схема:

[S₁ Vf (Т м., С. д., Р⁺)], [S₂ Vf (Т м., С. д., Р⁺)].

6. Графічна схема:

7. Структура відкрита, негнучка, з єднальними семантико-синтаксичними відношеннями та значенням послідовності подій.
8. Засіб зв'язку – єднальна інтонація.
9. Кома між частинами складного безсполучникового речення з перелічувальною інтонацією.

Перша предикативна одиниця: У секунді **торкнув**^P смичком чутливе тіло скрипки^O чорновусий молодик^S побудована за схемою простого речення:

1. Стверджувальна.
2. Дійсний спосіб, синтаксично минулий час, вивідна форма парадигми.
3. Умовно просте двоскладне речення.
4. Структурна схема: N₁ Vf.
5. Поширене.
6. Повна реалізація структурної схеми.
7. Головні члени:

Підмет молодик – номінативний однослівний, виражений іменником у Н. в.

Присудок торкнув – простий дієслівний, виражений особовою формою дієслова.

8. Поширене прислівними поширювачами:

торкнув (чим?) *смичком* – об'єктного типу (непрямий), виражений іменником в Ор. в.;
торкнув (що?) *тіло скрипки* – об'єктного типу (прямий), виражений семантично нерозкладним словосполученням у формі Зн. в. + Р.в.;

тіло скрипки (яке?) *чутливе* – означального типу (узгоджений), виражений прикметником сер. роду, одн., Зн. в.;

молодик (який?) *чорновусий* – означального типу (узгоджений), виражений прикметником чол. роду, одн., Н. в.;

9. Семантична структура:

трикомпонентна *молодик* – *торкнув* – *тіло скрипки* (суб'єкт – предикат – об'єкт).

10. Комунікативна структура:

У секунді **торкнув** смичком чутливе тіло скрипки^T / чорновусий молодик^R (Т / R: нейтральне висловлення).

11. Неускладнене.
12. Подільне.

Примітка: другу ПО розбираємо аналогічно.

Не¹ вважай на врожай – усю² землю **засівай** (Народна творчість).

1. Непитальне (спонукальне).
2. Неокличне.
3. Заперечно-стверджувальне.
4. Складне безсполучникове речення неускладненої (мінімальної) структури.
5. Структурна схема:

[S₁ neg Vf_{sing 2} (C. н., P⁻)] – [S₂ Vf_{sing 2} (C. н., P⁻)].

6. Графічна схема:

7. Структура закрита, нетипізована із зіставно-протиставними відношеннями.
8. Засіб зв'язку – протиставна інтонація.
9. Тире між частинами складного безсполучникового речення, коли їх зміст різко протиставляється.

Перша предикативна одиниця: Не вважай^P на врожай побудована за схемою простого речення:

1. Заперечна (загальнозаперечна).
2. Спонукальний спосіб, вивідна форма парадигми.
3. Умовно просте односкладне речення дієслівного типу, означено-особове (відмінювано-дієслівний підтип).
4. Структурна схема: neg Vf_{sing 2}.
5. Поширене.
6. Повна реалізація структурної схеми.
7. Головний член не вважай виражений заперечною часткою НЕ + особова форма дієслова (2-га ос. одн., наказового способу).
8. Поширене прислівним поширювачем об'єктного типу (непрямим);
не вважай (на що?) на врожай – засіб вираження – прийменниково-відмінкова форма НА + Зн. в.
9. Семантична структура:
двокомпонентна (суб'єкт, виражений за допомогою закінчення особової форми дієслова – предикат);
10. Комунікативна структура: **Не вважай** на врожай (не розчленована на Т / R: нейтральне висловлення).
11. Неускладнене.
12. Подільне.

Примітка: другу ПО розбираємо аналогічно.